

lex esto — domovinski blagor je najvišji zakon, to je veljalo v celem svojem obsegu. Krščanska vera pa pravi: Najvišje načelo, kateremu moraš podrediti vsa svoja dejanja in celó svoje misli in želje, je čast božja in tvoje večno izveličanje. Tudi skrb za splošno blaginjo, tudi tvoje domoljubje, ljubezen do države, kateri pripadaš, do narodnosti in do jezika, ki si se ga naučil od svoje matere, mora se ravnati po tem načelu. Poganu je bilo vse sveto, kar je koristilo njegovi državi; kristijanu je le to sveto, kar se zлага z večnim božjim zakonom.

Država je bila poganu nekaj božanstvenega. Zato mu je bila pa tudi oblast, ki je vodila državo, ne samo božjega izvora, marveč prav božja. Rimski cesarji se niso imenovali samo „divi Imperatores“ — božji vladarji, marveč so se prištevali sami bogovom, in podložniki so jih morali po božje častiti. Jedna izmed glavnih pregreh, ki se je očitala prvim kristijanom, je bilo ravno „crimen laesae maiestatis“ — razžaljenje cesarjevega veličanstva, ker so kristijani sicer slušali posvetno oblast, toda stano vitno se branili zažigati kadilo pred njihovimi kipi.

Ko smo govorili o bistvu človeških družb, poudarjali smo z vso odločnostjo pomen oblasti ali avtoritete za vsako družbo. Oblasti smo nadeli ime duša družbe. Ob tej priliki pa moramo ravno tako odločno poudarjati, da si človeška oblast ne sme več prilastovati, nego ji gre. Če se ljudstvo upre zakoniti oblasti, temu pravimo prekucija, revolucija. Toda istotako je revolucija zloraba oblasti. Revolucij ne delajo samo podložniki, marveč tudi vladarji, ne samo tlačeni, marveč tudi gospodujoči stanovi. Zgodovina nas celó uči, da so revolucije od zgoraj vzbudile revolucije nižjih slojev. Brezobzirnemu absolutizmu nekaterih ruskih vladarjev, zlasti od Petra Velikega sèm, se je postavil po robu nihilizem; zlorabljen vladarska oblast srednjega veka, zlasti od Friderika I. dalje je rodila grozne socijalne in verske prekucije, katerih najpogubnejši po-

znamo pod imenom reformacije; oholost Ljudevita XIV., ki je neprenehoma trdil: „L'état c'est moi“ — jaz sem država —, je položila kalí grozni francoski revoluciji koncem prošlega stoletja.

Med revolucionarje ne štejemo torej samo Kole Rienzija, Robespierrea, Dantona itd., marveč tudi Štavfe, zlasti Friderika II., Petra Velikega, Katarino II., Ljudevita XIV., Napoleona in druge njim jednake siloviteže na vladarskih prestolih. Revolucionarje imenujemo po vsi pravici tudi stare rimske cesarje. Lahko jih imenujemo pričetnike vladarskih prekucuhov. Niso bili podložniki božji, ravnaoč se po volji božji, ne: imenovali so se sami bogove in velevali, naj se jim darujejo žrtve, naj se celó prisega v njihovem imenu.

Ideja pretirane oblasti se vleče kot rdeča nit po vsem rimskem pravu. Krščanstvo je to idejo zavrglo in namesto nje postavilo načelo: Vsak človek je božji služabnik in to službo mora izvrševati po božji volji, naj si bo prostak ali veljak, berač ali bogatin, podložnik ali vladar. Pogansko zmoto so zopet obnovili pravniki, zlasti ko se je v Bologni pričela znamenita pravna visoka šola. Mnogi teh učenjakov niso bili zadovoljni samo s tem, da so brskali po starih rimskih zakonikih in da so raziskavali stare pravne komentare, marveč so hoteli tudi kaj osebnega dobička imeti od tega dela. Priliznjeno so se vtihotapili na cesarski dvor in tam so vladarje kmalu naučili, kako vseobsezajoče in božanstveno je njihovo veličje; zadeli so pri njih ob žilo, katera je v naši skvarjeni naravi najbolj občutljiva — ob samoljubje in s tem so vsplo dili nove nazore o državi, o oblasti, o človeku, o cerkvi.

Cerkev smo že imenovali prva varihinja pravice in resnice in rekli smo tudi, da je svetost cerkvene oblasti največjega pomena za urejeno družbinsko življenje. Zgodovina nam to potrjuje zlasti v tisti dōbi, ko so se navzemali vladarji napačnega pojma o absolutnosti njihove oblasti.

(Dalje.)

Riharjeva slavnost. Dné 25. vel. srpana so odkrili slavnemu cerkvenemu skladatelju Gregorju Riharju spominsko pločo na njegovi rojstveni hiši v Polhovem Gradcu. S tem se je poslavlila stoletnica Riharjevega rojstva. Gospod profesor Anton Kržič je ob tej priliki v kratkem in značilnem govoru opisal zasluge pokojnikove. (Za to priliko imamo tudi mi pripravljen spis o Gr. Riharju ž njegovo podobo.)

Trstenjakova slavnost se je vršila dné 6. t. m. v Št. Juriju na Ščavnici po vspredu, ki smo ga objavili. Slavnost je bila dostojna tako velikega moža. Na spominski ploči so poleg podatkov o slavljencu vrezane te besede:

*Kdo za napor in trud bi žnal,
In kdo poznal trpljenja mero!
Življenje Ti si žrtvoval
Za domovino, znanost, vero.*